

3 2

L'oració simple

OBJECTIUS

- 1 Aprofundir l'anàlisi del sintagma verbal.
- 2 Conèixer tots els complements del verb i saber-los distingir.
- 3 Saber dur a terme la substitució pronominal de cada complement.

CONTINGUTS

EL COMPLEMENT DIRECTE (CD)

Substitució pronominal

EL COMPLEMENT INDIRECTE (CI)

Substitució pronominal

EL COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL (CC)

Substitució pronominal

EL COMPLEMENT PREPOSICIONAL (CPrep)

Substitució pronominal

L'ATRIBUT (Atr)

Substitució pronominal

EL COMPLEMENT PREDICATIU (CPRED)

Substitució pronominal

EL COMPLEMENT AGENT (CAg)

R

El verb és el nucli sintàctic i semàntic de l'oració. Pot presentar-se sol o bé acompanyat de complements que en donen més informació.

+

El CD no va precedit de preposició, llevat que siga un pronom o que calga evitar ambigüitats:

*Només t'estima a tu.
A qui ha vist Josep?*

EL COMPLEMENT DIRECTE (CD)

El complement directe és obligatori en els verbs transitius perquè en completa el sentit i representa l'objecte de la significació verbal. Pot tenir diverses estructures:

- a) **Sintagma nominal:** *No vull la poma. He vist la darrera pel·lícula del director francès.*
- b) **Pronom:** *Tenia son, però ara ja no en tinc gens.*
- c) **Oració:** *Pregunta qui vindrà.*

El caràcter obligatori d'aquest complement permet identificar-lo, perquè, si se'n prescindeix, l'oració perd significat (**He vist*).

Per localitzar-lo, també es pot recórrer a la substitució pronominal o a la transformació de l'oració activa a passiva, en la qual el CD fa funció de subjecte pacient.

Ex.

Joaquim escriu la seua primera novel·la.

Joaquim l'escriu.

El director va analitzar el projecte.

El projecte va ser analitzat pel director.

pàg.
117

Consulta l'oració passiva.

■ Substitució pronominal

El CD, segons la forma que tinga, es pot substituir pels pronoms següents:

1a persona		em, ens	Ens ha avisat massa tard.
2a persona		et, us	T' acompanyarà l'àvia.
3a persona	CD determinat	el, la els, les	La camisa és allà, agafa- la . Ja tinc els resultats. Els vols saber?
	CD indeterminat	en	Si vols cireres, menja' n unes quantes.
	neutre	ho	No sé què ha passat perquè no m' ho heu explicat.
	reflexiu o recíproc	es	Mercè es pentina cada dia.

Consulta la morfologia dels pronoms febles.

A

1 Digues si els sintagmes destacats de les oracions següents fan la funció de CD o no. Explica com ho has sabut.

- a Van caminar **cap a l'estació**.
- b Per la serralada arriben **molts comerciants**.
- c No portes **més entrepans**.
- d **Quines llesques de pa** que m'has preparat!
- e Em fa mal **el genoll**.
- f Ha tornat **tots els llibres** a la biblioteca.
- g Ha esdevingut **la culpable**.
- h Anem **al cinema** tots junts.

2 Substitueix els pronoms destacats de les oracions següents per un sintagma nominal que funcioni com a CD:

- a Jo **en** vaig comprar tres.
- b No **ho** entenc!
- c **El** vaig estimar molt.

- d **Els** vaig saludar quan tornaven.
- e **La** van felicitar tots.
- f **En** trià dos.
- g **La** van prestar als fills.
- h Dóna-me'**n** un parell.

3 Substitueix el CD destacat de cadascuna de les oracions següents per un pronom:

- a Ha dit **això**.
- b No tinc **rams de roses**.
- c Jo no crec **que arribi tard**.
- d Vaig oblidar **la clau** al cotxe.
- e Va rebre **els seus companys**.
- f No sé si estima **en Pere**.
- g No sé si estima **la Tina**.
- h Vol més **maduixes**?
- i Ha trobat **les seues amigues** estudiant a la biblioteca.
- j Ha estudiat **el que calia**.

EL COMPLEMENT INDIRECTE (CI)

El complement indirecte expressa el destinatari o l'experimentador de l'acció del verb. Es pot trobar tant en oracions transitives com intransitives. Pot tenir les estructures següents:

- a) **Sintagma proposicional introduït per a o per a:** He deixat el cotxe **a Pere**.
He deixat els diners **per a Martina**.
- b) **Pronom:** **Ens** van donar moltes responsabilitats.
- c) **Oració:** Vaig respondre totes les preguntes **a qui me les va fer**.

R

El pronom *li* no s'apostrofa:
Li has de portar aquest paquet.

■ Substitució pronominal

El CI, segons la forma que tinga, es pot substituir pels pronoms següents:

1a persona		em, ens	<i>M'ha llegit el conte.</i>
2a persona		et, us	<i>T'ha agradat la pel·lícula?</i>
3a persona	singular / plural	li, els	<i>Els alumnes volen el dossier que els vas prometre.</i>
	reflexiu o recíproc	es	<i>Laia i la seua cosina s'envien correus electrònics.</i>

La combinació de CD i CI

En la substitució del complement directe i indirecte en una mateixa oració, cal tenir en compte que el pronom del CI s'anteposa al del CD.

Ex.

*M'agrada el codonyat i la mare **me'n** compra sovint.
M'ha preguntat què havia passat i **li ho** he explicat.
Sí no li dones la motícia, **li la** donaré Jo.
Demana els diners al teu germà, però després torna-**li's**.*

En els parlars valencians més septentrionals i en altres llocs el pronom *li* adopta la forma *hi* en combinació amb un pronom de tercera persona de CD determinat, i es posposa al CD: *L'hi he donat. Ja la hi donaré.* Aquesta combinació CD+CI respon a l'ordre que tenien els pronoms en la llengua antiga.

A

1 Troba el CI de les oracions següents i substitueix-lo per un pronom:

- Has donat les claus a la teua mare?
- He comprat joguines als nens.
- He fet els encàrrecs per al meu company de pis.
- He escrit un correu a una amiga meua.
- Han dut l'informe al cap de secció.

2 Subratlla el CD de les oracions següents amb una ratlla i el CI amb dues:

- M'ha agradat molt la festa d'aniversari.
- No els ho va dir amb prou de temps.
- Deixa'm acabar això per donar-ho a la redacció.
- Va comprar un diari per al seu nebot.
- Et van veure voltant per la seu a la nit.
- A la vesprada et duré la fruita.
- Joan va dir a Martí que vinguera prompte

3 Ompli els buits amb els pronoms de CI i CD.

- Donaràs més taronges a l'amic? Sí _____ donaré.
- Donaràs taronges als amics? Sí _____ donaré.
- Donaràs aquelles taronges als amics? Sí _____ donaré.
- Donaràs taronges a l'amiga? Sí _____ donaré.
- Donaràs taronges a les amigues? Sí _____ donaré.
- Donaràs aquelles taronges a les amigues? Sí _____ donaré.
- Has comprat les sabates per als xiquets? Encara no _____ he comprades.
- Has comprat les sabates per a les xiquetes? Encara no _____ he comprades.

EL COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL (CC)

Expressa una circumstància en la qual es produeix l'acció verbal: lloc, temps, manera, instrument, causa, etc. Per això, sintàcticament se'n pot prescindir, però l'oració perd contingut semàntic.

Ex. Hem de trobar una solució aviat . CC de temps	No faig les circumferències amb compàs . CC d'instrument
Treballe a Torrent . CC de lloc	Vam anar a la platja amb Esther . CC de companyia
Fa bé els exercicis. CC de manera	Necessite el llibre per estudiar . CC de finalitat

Tot i que, en general, el complement circumstancial és optatiu en l'oració, n'hi ha alguns que són obligatoris per a determinats verbs: *Vam anar*. / *Vam anar al teatre*.

El CC pot tenir les estructures següents:

- a) **Sintagma nominal o preposicional:** *Arribaré aquesta nit. Soparem a les nou.*
- b) **Pronom:** *Fes-ho per nosaltres.*
- c) **Sintagma adverbial:** *Fes-ho avui. Fes-ho en un tres i no res.*
- d) **Oració subordinada (proposició):** *Fes-ho quan pugues.*

Encara que informe sobre l'acció verbal, sovint el CC pot aparèixer davant o darrere del verb: *A la vesprada, els xiquets van fer els deures.* / *Els xiquets van fer els deures a la vesprada.*

■ Substitució pronominal

Per substituir el CC per un pronom feble, s'ha de tenir en compte de quin tipus és i quina estructura té:

CC de lloc introduït per la preposició <i>de</i>	en	<i>Ara sóc al dentista, però n'eixiré prompte.</i>
CC de lloc introduït per altres preposicions	hi	<i>Veniu a la sala, us hi espere.</i>
CC de manera, instrument i companyia	hi	<i>De reüll, hi mirava.</i>

A

1 Subratlla els CC de les oracions següents i digues de quin tipus són:

- a Isabel treballa tot el dia i tota la nit.
- b Els ministres es fixen ells mateixos el sou a l'inici de la legislatura.
- c El sacerdot va deixar el missal al calaix.
- d Vine amb mi a la calçotada!
- e Això està fabricat amb fusta.
- f No treballa malament, aquesta xica.
- g No podré arribar abans de les nou.

R

El caràcter obligatori del CPrep fa que no es pugui confondre amb un CC, i el fet que vagi introduït per una preposició el distingeix del CD.

EL COMPLEMENT PREPOSICIONAL (CPrep)

El complement preposicional (o de règim verbal) és obligatori en alguns verbs que, a més, exigeixen una preposició que faci de nexa entre el predicat i el complement.

Ex.

*Vaig avergonyir-me **de la meua germana**.*
*Està satisfet **del seu comportament**.*

L'estructura del CPrep acostuma a ser un sintagma nominal precedit per la preposició que regeix el verb. Tanmateix, cal tenir en compte que es poden produir fenòmens sintàctics que alteren aquesta forma:

- **Canvi de preposició.** Davant d'infinitiu, la preposició **en** canvia per **a** o **per**.

Ex.

*Pense **en les víctimes de la catàstrofe**.*
*Pense **a ajudar les víctimes de la catàstrofe**.*

- **Caiguda de la preposició.** Si el CPrep és una oració subordinada introduïda per les conjuncions **que** o **si**, la preposició desapareix.

Ex.

*Estic convençut de **la seua sinceritat**.*
*Estic convençut **que diu la veritat**.*

■ Substitució pronominal

Per substituir el CPrep per un pronom feble, cal tenir en compte la preposició que regeix el verb:

preposició <i>de</i>	en	<i>Havia de trucar a Ferran, però me n'he oblidat.</i>
preposicions <i>a, amb, en, per</i> o <i>per a</i>	hi	<i>Fa un horari nou i no s'hi acaba d'acostumar.</i>

A

1 Escriu dues oracions amb cada un dels verbs següents. En una hi ha d'haver un CD o un CC, i en l'altra, un CPrep.

a fer	c descuidar-se de
b fer de	d descuidar

2 Substitueix el CPrep pel pronom feble adequat:

- S'ha oblidat de la reunió.
- S'ha avesat al nou horari.
- Confia que acabarà la feina a temps.
- Estem segurs que triomfarem.

3 Distingeix el tipus de complement que acompanya el verb en les oracions següents:

- Vaig venir ací per plaer.
- S'atabala per qualsevol cosa.
- S'ha comprat un televisor en un gran magatzem.
- Va confiar la seua filla a un estrany.
- No vull renunciar al lloc de treball.
- Va confiar en el seu home.
- Ens vam complaure en la contemplació de la seua bellesa.
- T'has oblidat de la promesa que em vas fer.

L'ATRIBUT (Atr)

L'atribut és el complement que expressa alguna característica del subjecte, amb el qual ha de concordar en gènere i nombre. És propi de predicats amb verbs copulatius (*ser, estar, semblar i paréixer*) i semicopulatius (*anar, esdevenir, fer-se, posar-se, quedar-se, restar, etc.*).

Ex. La gent és molt **desconsiderada**.
El dinar ha resultat **barat**.

L'atribut pot tenir les estructures següents:

- a) **Sintagma nominal:** *Tu seràs un gran traductor.*
- b) **Sintagma adjectival:** *Maribel està cansada.*
- c) **Sintagma preposicional:** *Sembles suec.*
- d) **Sintagma adverbial:** *Òscar és així.*
- e) **Oració subordinada:** *Tristana és qui me'l va recomanar.*

■ Substitució pronominal

determinat o identificatiu	el, la, els, les	<i>Aquelles xiques pareixen les teues germanes, però no les són.</i>
indeterminat o no identificatiu	ho	<i>Fa cara d'enfadat, però no ho està.</i>
emfatitzat	en	<i>Que n'és, d'amable, la teua mare!</i>

A

1 Indica l'atribut de les oracions següents i substitueix-lo pel pronom corresponent:

- a Aquest incendi no sembla fortuït.
- b La germana de Marc és la xica de la dreta.
- c Tirèsies era cec.
- d Avui estic tan cansada!
- e Víctor és el marit de la meua germana.
- f Beethoven era sord i malcarat.

2 Indica l'estructura sintàctica de l'atribut de les oracions següents i substitueix-lo pel pronom corresponent:

- a Amina és de Borriana.
- b El puré està congelat.
- c Estic molt cansat.
- d Això no és teu.
- e Els xics simpàtics són aquells d'allà.
- f Esteu esgotats.

▲ Beethoven retratat per Joseph Karl Stieler (1819).

EL COMPLEMENT PREDICATIU (CPred)

Aquest complement abasta dos constituents de l'oració. D'una banda, dóna informació sobre el subjecte o el complement directe, i hi ha de concorden en gènere i nombre. De l'altra, també dóna informació sobre la realització de l'acció verbal.

Els alumnes van tornar **cansats** de l'excursió.

Els alumnes van tornar les activitats **corregides**.

El complement predicatiu pot tenir les estructures següents:

- a) **Sintagma adjectival:** *La mare ha esperat els resultats **nerviosa**.*
- b) **Sintagma nominal:** *El van escollir **president**.*
- c) **Sintagma preposicional:** *Jordi treballa **de cambrer**.*

■ Substitució pronominal

El complement predicatiu es pronominalitza amb el pronom *hi*.

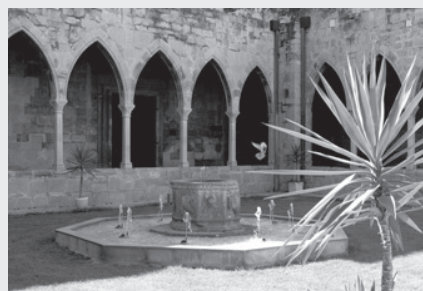
Ex.

*Miquel es posava **trist**. → Miquel s'**hi** posava.*

A

1 Indica l'element que complementa el CPred destacat de les oracions següents i digues quina funció hi fa:

- a Ens van servir el dinar **fred**.
- b Vam arribar **nerviosos** al claustre.
- c Ens va regalar un anell **trencat**.
- d Vaig veure Miquel **recolzat** a la paret.
- e La mestra va respondre **segura** la pregunta.

EL COMPLEMENT AGENT (CAg)

Aquest complement només apareix en oracions passives i es correspon amb el subjecte de l'oració activa. És un sintagma preposicional introduït per la preposició *per* (a vegades, *de* o *per part de*).

Ex.

*La ràdio va ser inventada **per un italià**.*

pàg.
117

Consulta l'estructura de l'oració passiva.

A

1 Transforma les oracions següents a la veu activa o passiva, segons que convinga:

- a La companyia Timbal Fosc representarà a Gandia *El verí del teatre*.
- b Ventura Camacho ha escrit *Els tres rius de Kiso*.
- c Aquesta pel·lícula ha estat produïda per una companyia anglesa.
- d Visconti va dirigir *Senso*.
- e Vulcà va ser traït per la seua companya Venus.

2 Digues si les afirmacions següents són vertaderes o falses:

- a El complement directe es pot substituir per *el, la, els, les* i *lo*.
- b El CPred és similar a un atribut però no depèn d'un verb copulatiu.
- c Els verbs predicatius són els únics que poden portar CI.
- d El CPred és sempre un adjectiu.
- e L'atribut es pot substituir pels mateixos pronoms que utilitzem per substituir el CD.
- f El CI es pot substituir per *li* i *els*.
- g El CI només apareix si abans hi ha un CD, excepte en verbs com *m'agrada, em molesta*, etc.
- h L'atribut és sempre un adjectiu.
- i El CD porta la preposició *a* en poques ocasions.
- j El CPrep és necessari per a l'oració i porta la preposició que regeix el verb.
- k El CAg pot anar acompanyat d'altres complements del verb, llevat de CD.

3 Escriu oracions que tinguen les estructures següents:

- a Verb + CD
- b Verb + CI
- c Verb + CC
- d Verb + CPred
- e Verb + Atr
- f Verb + CAg
- g Verb + CD + CI + CC de finalitat
- h Verb + CC de temps + CC de causa
- i CC de lloc + verb + CC de manera

4 Indica si els sintagmes destacats de les oracions següents són atributs o complements predicatius. Després, especifica'n l'estructura, la paraula que complementen i la funció que hi fa.

- a El ministre va qualificar la situació **d'insostenible**.
- b Els senyors Highin van estimar el seu nebot **com un fill**.
- c M'he quedat **parat** en sentir la notícia.
- d Els polítics de l'oposició van refusar **entossudits** l'aprovació de les noves taxes.
- e El Dr. Jekyll havia estat fins llavors **un senyor** molt respectable.
- f Em va donar el dossier **tot estripat**.
- g Els cavalls van arribar **esgotats** a la meta.
- h Èdip va ser **el culpable** de la terrible epidèmia.
- i El jurat va considerar l'acusat **culpable** d'homicidi involuntari.
- j No crec que aquesta decisió els parega **correcta**.

5 Digues la funció que fan els complements de les oracions següents:

- a Busque casa al Grau amb vistes al mar.
- b Vaig dubtar de la feina feta pel Govern durant els últims anys.
- c Shelley va escriure en poc temps la seua obra més famosa.
- d L'ésser humà intenta la supervivència infructuosament al final del riu.
- e Avui, Júlia no ve a treballar perquè està malalta.
- f Diumenge, els meus sogres van discutir de política amb els seus amics.
- g Aquest oli és molt bo. El porten del Maestrat.
- h Els cotxes del circuit urbà de València fan molt de soroll amb el motor.
- i Els rics amb sentit moral del deure no són feliços malgrat els diners.
- j El xiquet estava molt content per la festa d'aniversari.
- k Aquest estiu farem un viatge a París.
- l Els periodistes han explicat els fets objectivament als ciutadans.